

Nr 27.28. fehlt!

12

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
SALVBRITATE
HAEMORRHAGIARVM
IN MITIGANDIS DELIRIIS

QVAM
DIVINI NVMINIS AVSPICHS

ET
GRATIOSI MEDICORVM ORDINIS CONSENSV
P R A E S I D E

VIRO ILLVSTRI, EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO
D. ANDREA ELIA BÜCHNERO

SACRI ROMANI IMPERII NOBILI,
POTENTISSIMO PRVSSIAE REGI A CONSILII INTIMIS,
MEDICINAE ET PHILOSOPHIAE NATVRALIS PROFESS. PVBL. ORDINARIO,
IMPERIALIS ACADEM. NATVR. CVRIOSOR. PRAESIDE
ET COMITE PALAT. CAESAREO,
FACVLT. MEDICAE ET PHILOSOPH. H. T. DECANO,

PRO GRADV DOCTORIS
SVMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
LEGITIMO MODO IMPETRANDIS,

AD D. XVII. APRIL. A. S. R. 1806.
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA

PVBLICE DEFENDET

AVCTOR

ANDREAS SIMON SCHAAF
ISLEBIENSIS.

HALAE MAGDEBVRG. LITTERIS HENDELIANIS.

DISSERTATIO IN AEGYPTIACA MEDICA
DE
SALUBRITATE
HAEMORRHOIDARUM
IN MITIGANDIS DEIBUS

AVTORE
D. ANTHONIO ELLA BUCHNERO
POTENTISSIMO REGIS AUSTRIAE INTIMIS
MEDICO ET APOLOGETICO AUSTRIAE REGIS ORDINARIO
ET AUSTRIAE REGIS APOLOGETICO
TACITE MEDICAE ET VINDOBONAE ACADEMIAE

PRO GRADU DOCTORIS
EX AETHIOPIA ACADEMIA AUSTRIACA
ANDREAS SIBON SCHAAF
HABERE APOLOGETICO AUSTRIAE REGIS ORDINARIO

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
SALVBRITATE
HAEMORRHAGIARVM
IN MITIGANDIS DELIRIIS.

PROOEMIVM.

Inter varias illas, quas scientia
atque experientia in arte me-
dica sistunt, contemplationes
atque obseruationes, notatu
perquam digna quaedam prae-
cipue sese commendat, quando nimirum
promotione certarum haemorrhagiarum

A 2

varia

varia deliriorum genera, si non curantur, insigniter tamen mitigantur. Ad contemplationem hanc practicam occasionem mihi diuus ille Senex, HIPPOCRATES, suppeditat, qui *Sect. VI. Aphorism. 21.* inquit: *Insanientibus, si varices superueniunt, aut haemorrhoides, insaniam soluunt.* Mitigationem talem Senex noster iam in sua regione, climate, atque hominibus, inter quos vixit, expertus est, & meditationem de illis, in hoc loco, instituit. Nos eo magis huius observationis memores esse debemus, quo magis in nostris regionibus multae haemorrhagiarum species occurrunt, quibus homines ob inconsultam viuendi rationem expositi deprehenduntur, vnde obseruatio haec vltiorem aliquam disquisitionem meretur. Recentiorum sane opiniones atque obseruationes non vnice semper & solitarie respiciendae; sed etiam veterum obseruationes simul conferendae sunt, in quantum ad nostra tempora, regiones, subiecta atque climata sunt applicandae, vtpote qua ratione etiam cognoscere possumus, quousque & hae cum veritate conueniant, & an recentiorum

tiorum obseruationes illis, quas antiquiores consignerunt, sint praeferendae. Si igitur haemorrhagiae generatim considerantur, utique morbis frequentius obuientibus adnumerari debent, adeoque etiam idcirco tanto exactiorem iure quasi suo postulant considerationem, imprimis cum insignem admodumque notabilem cum aliis morbis monstrant consensionem, quam & ipse olim HIPPOCRATES aliis in locis iam denotauit, uti v. g. ex *Aphor. II. Sect. VI.* adparet, ubi inquit: *Melancholicis & nephriticis haemorrhoides superuenientes, bonum;* similemque sic de hac haemorrhagia praedicat utilitatem, qualem illi dein in supra allegato Aphorismo tribuit in deliriis. Satis frequenter obseruamus in praxi medica, qualem & quantum nexum haemorrhoides habeant cum variis spasmodis, uti sunt, colica, malum ischiadicum, adfectus podagrici, nephritici, &c; qualem connexionem monstrant cum morbis hepatis, lienis, pectoris atque capitis; qualem nexum foueant menses & lochia cum aliis morbis, ubi saepius deprehendimus, quod idcirco puerperae

ex turbato aut suppresso lochiorum fluxu
 varios fonticos experiantur morbos, quos
 inter iam praecipue morbos animi refero.
 Porro etiam nexus hic sese extendit ad va-
 rices, inprimis quoniam varicum repressio-
 nes & inconsultae oppressiones saepius in
 pathemata haemorrhoidalia transeunt, qua
 de causa quoque WALAEVS in *Meth. med.*
Cap. 18. haemorrhoides coecas speciatim
 varices venarum ani appellat, eoque ipso
 simul analogiam inter varices & haemor-
 rhoides indicauit. Singularis ergo hic ne-
 xus, quum haud leuis omnino sit momen-
 ti, ansam mihi suppeditauit ad praeticam
 quandam suscipiendam tractationem, ita
 quidem adornandam, vt in Specimine hoc
 inaugurali, ad ductum HIPPOCRATIS, hae-
 morrhagiarum nexum cum deliriis, illa-
 rumque in his salubritatem pro virium im-
 becilliorum modulo adumbrare decreue-
 rim. Quibus conatibus vt diuina ex alto
 adspiret & clementissime benedicat gratia,
 deuotissime precor voueoque.

§. I.

haemorrhagiarum salubritatem in mitigandis deliriis monstraturo potissimum incumbit, ut in ipso statim limine huius tractationis praemoneam, me omne salubritatis illius momentum vnice fere in promotione & conseruatione legitimi haemorrhagiarum vel spontaneorum vel artificialium successus positum esse existimare. Imminuunt enim haemorrhagiae sanguinem superfluum, hacque ratione omnibus motibus in corpore perficiendis subueniunt, eorum praecipue nimium excessum moderando, quos inter etiam motus congestorii versus caput tendentes, & deliria concitantes, numerari merentur, quorum mitigatio per haemorrhagias facta utique etiam deliria lenire, sicque salubritatem quandam in iisdem adferre valet. Haec vero salubritas sub duplici maxime statu & circumstantiarum conditione expectanda erit, nimirum 1) si in delirante quodam nullae antea adfuerunt haemorrhagiae, molimina vero ad easdem nunc praesto sunt, quae facile obtinendam illarum spondent promotionem & eruptionem; 2) si haemorrhagiae salutares, antea praesentes, quocumque modo suppressae fuerint, & exinde forsitan deliria prima sua initia sumserint, quo in statu utique tanto certior, & magis praesentanea ex illarum restitutione expectanda erit salubritas.

§. II.

§. II.

Expedit autem omnino, ut prius de statu encephali illorum differamus, in quibus perturbationes facultatum animae inferiorum obseruatae fuerunt. Nam ita simul deliriorum quoque causae proximae constabunt: quibus adeoque rite cognitis, eo facilius intellectu erit, cur & quomodo istis afflictis haemorrhagiae proficiant. Sedes vero omnis delirii in cerebro est, cuius vasa valdopere distenduntur, sanguis ibidem coaceruatus spissescit, stagnat, difficulter progreditur, aut vi intensa transprimitur. *Conf. Ill. Dn. PRAESID. Fundam. Pathol. spec. Sect. VII. Cap. VIII.* Vnde necessum erit, ut ob tam diuersi gradus distensiones vasorum sanguineorum in encephalo nerui, modo sensorii, modo etiam motorii, diuersa ratione adficiantur. Qua de causa phantasia variè laeditur, & partium musculosarum actiones supra modum, uti in maniacis contingit, simul intenduntur. Ex quibus igitur manifesto conficitur, fieri posse, ut omnes illae causae ad perturbandas facultates animae inferiores & deliria efficienda concurrant, a quibus sanguinis in vasis encephali nimiae coacervationes producuntur, siue a quibus sanguis versus vasa illa congeritur. Cuius indolis istae causae sint, nunc consideratius exponendum.

§. III.

Primum in harum causarum numero locum occupare poterit *plethora*. Constat ex pathologicis principiis, inter effectus plethorae referendas esse disten-

distensiones vasorum. Has porro eo facilius in-
qui, quo tenerioris vasa sunt texturae. Iam vero
Anatomicorum observationes luculenter demon-
strant, vasorum encephali tenerrimam esse structu-
ram. Nonne & ibidem facillima eorundem contin-
gere debet distensio? Quum in plethoricis se- &
excretionum successus non sit legitimus, sed mirum
in modum langueat, necessarium quoque erit ple-
thorae maius augmentum. Aucta vero plethora
eo quoque certior euenire & ad actum deduci po-
terit vasorum tenerioris fabricae distensio, & inde
genesis causae proximae deliriorum. Sanguis, qua-
tenus abundans, tardiori progredi debet circulo per
systema vasorum, qua quidem de causa facillimo
negotio eiusdem procreabitur *spissitudo*. Sanguis
spissus vero stas obstructionsque vasorum indu-
cit, eorumque permeabilitatem imminuit; sanguis
vero spissus a tergo lente licet affluens, vasa ingen-
tem in modum distendit, quia liberior transitus ei-
dem denegatus est. Luce itaque meridiana clarius
est, deliria a plethora oriri posse, idque eo facilius,
si comitem illa habeat spissitudinem.

§. IV.

Hinc (§. ant.) ergo subiecta, ad ingenerandam
sanguinis abundantiam & spissitudinem procliuia,
deliriis quoque simul erunt exposita. Horum in-
centum referenda sunt, quae cibis & potibus nimi-
um nutrientibus delectantur, quae, vitae addicta
sedentariae, labores aut alios modos abhorrent, qui-
bus

B

bus

bus sanguinis abundantia, tardior eiusdem per vasa progressus, & hinc sponte emergens spissitudo praecaueri posset. Referral huc merentur illa, quae vel sanguinis ventilationibus artificialibus adueta easdem incuriose negligunt, vel naturalium inconflura ratione admittunt & experiuntur fuppreffionem, in primis fi cauffa quaedam concurrat, qua mediante maior ad encephalum determinatur fanguinis congeftio.

§. V.

Plethorae & fanguinis fpiffitudini merito fubiungimus eius *motum progressiuum nimis aduatum* vel *orgafticum*, quatenus deliriorum cauffae proxima patrocinantem. Manifeftat fe ille praefertim in fubieftis, quae pathematibus animi indulgere folent, & quae irae praefertim dedita funt. Vt pleraque animi pathemata, ita ex horum numero commotio iracunda, orgaftum fanguinis prae reliquis maiorem efficit, & fanguinem ad encephalum magis congerit. Luculenter hoc commonftant non folum faciei rubor & inflatio, fed etiam vaforum ad tempora turgelcentia & diftenfio. Quid vero a congeftione ad vafa quaedam adueta aliud erit expectandum, quam validiffima eorundem diftenfio? & quid ab hac in vafis cerebri fele exferente aliud, quam ftadium, eamque ob cauffam deliriorum generatio? Diftis applaudunt obferuationes. Subiefta enim, quae temperamento praedita funt choleroico, fubiefta, quae immodico fpirituoforum abufui plane dedita funt, facillima quoque ratione deliriis corripuntur.

untur. Quid demum quoque frequentius obseruare licet, quam quod febribus acutis deliria sese plerumque adiungant. Nonne vero etiam omnibus his in casibus allegatis orgasmi sanguinis, eiusque maiores ad caput congestiones locum inueniunt? Patet itaque & huius asserti veritas.

§. VI.

Pedem nunc moueo ad aliam causam, quae generandae & confirmandae deliriorum causae proximae manus offert. Posita est illa in *vasorum encephali debilitate*. Vasa sanguinea, quatenus debilia, supponunt semper illorum ipsorum motum systolicum valde imminutum & languidum. Hinc fluido per eadem vehendo non cum sufficienti resistere possunt robore, sed hoc potius illorum vim contractilem longe superabit. Posita insufficiente contractione vasis cuiusdam sanguiferi, poni simul debet fluidi per illud vas vehendi motus progressiuus admodum languidus. Fluidum, quod tarde mouetur, facillime lentorem & spissescentiam contrahit, eamque ob causam facillime generandis stasibus & obstructionibus ansam praebet, prout id iam in §. III. euincere conati sumus. Nonne vero in stasibus & obstructionibus, indeque dependentibus vasorum distensionibus, causa proxima deliriorum ponitur, quam presso pede ipsa insequuntur deliria? Abeunt in sententiam meam plurimae Medicorum obseruationes. Infantes a parentibus prognati melancholicis eidem morbo plerumque sunt expositi. Illi, qui
B 2 lucu-

lucubrationibus diuturnis nimis protractis, iisque praecipue abstrusioribus sese fatigant, hacque ratione facultatibus animae inferioribus abutuntur, deliria & melancholiam incurrere solent. Manifesto itaque exinde elucet, illos debilitatem eam partium in encephalo contentarum secum connatam habere, quam hi incongruo vitae regimine sibi contraxerunt.

§. VII.

Saepe fieri deprehendimus per experientiam, quod hypochondriaci aequae ac foeminae hystericae modo in melancholiam, modo in maniam incident. Sed facile patet ratio perturbationum in facultatibus animae inferioribus, quae istis morbis accedere possunt. Tum enim ex pathologicis constat, in enarratis morbis sanguinis motum progressivum difficilem admodum esse per viscera abdominalia, idque fieri posse, vel ob sanguinis spissitudinem, vel modo dictorum viscerum obstructionem, debilitatem, vel spasticas constrictiones: quid mirum itaque, si exinde vehementissimae sanguinis restrictiones versus vasa encephali oboriantur? id quod eo magis necesse erit, si fluxus haemorrhoidalis vel menstruus quomodocunque irregularis redditus fuerit, vel aliae causae externae, ad commouendum sanguinem facientes, admissae fuerint, quales esse possunt varia pathematum animi genera, abusus spirituosorum, & id genus alia. Pertinent huc quoque casus laesorum viscerum abdominalium. Videre exinde licet, quam facile causa proxima deliriorum in corporibus

bus hypochondriacorum, hysteriarum, & illorum subiectorum, quibus viscera abdominalia deprauata sunt, suam consequi possit existentiam.

§. VIII.

Neque silentio praetereundus erit ille casus, quando nempe per experientiam constat, *haemorrhagiis* quoque *excedentibus* phantasiae laesiones accedere. Exemplo esse poterit haemorrhagia vteri. Quoniam vero in haemorrhagiis excedentibus cordis actio languescit: necessum erit, ut motus sanguinis progressiuus in illis potissimum vasis magis imminuatur, quae partim a corde longe distant, partim ratione suae texturae admodum tenera sunt. Vnde ob sanguinem nimis diu in eiusmodi vasis remorantem, stases ibidem facile oboriuntur, & vasa ipsa distenduntur. Quibus rebus ita comparatis, status in vasis encephali nascitur simillimus illi, ubi ab aliis causis congestiones ibidem producuntur.

§. IX.

Vnius adhuc mentio iniicienda erit causae, determinantis causam deliriorum proximam. Est illa *usus incongruus narcoticorum*. Sectiones anatomicae in cadaueribus subiectorum institutae, quae a tam deleterii effectus medicamenti morti erant tradita, sequentem cerebri statum edocuerunt. Vasa eiusdem sanguine nigerrimo distensa reperiebantur, & hinc inde in aliis eiusmodi subiectis sanguis extravasatus conspiciebatur. Confirmatur hisce phaenomenis huc vsque dictorum veritas. Appa-

ret enim inde, narcotica sanguinis congestiones ad encephalum prouocasse, atque ab illis stases ibidem esse determinatas & obstructions. Sed quem fugit, eiusmodi subiecta semper sub graui mentis alienatione vitam amittere? Conf. Dissert. sub Illustri PRAESIDE ventilata, de genuinis Opii effectibus, & Illustr. b. m. HOFFMANNVS, in *Med. rat. system. Tom. IV. Cap. VIII.*

§. X.

Sufficiant, quae de causis nonnullis, a quibus deliria ad actum perducuntur, iam iam exposuimus. Vnusquisque facile perspiciet, dari plures adhuc posse causas remotius ad genesin deliriorum inducendam facientes. Sed in illas prolixius inquirere, superuacaneum omnino esse arbitror. Omnes enim ac singulae in eo conueniunt, quod sanguinis affluxum iusto maiorem & copiosorem efficiant ad vasa encephali, & hinc eorum distensiones non minus, quam obstructions producant, a quibus deinde neruorum modo motoriorum, modo sensoriorum compressiones necessario euenire debent, quibus quidem positis laesiones phantasiae, actionumque per partes musculosas possibilium varia & saepissime modum excedens intensio poni poterit.

§. XI.

Quum effectus quidam eo certius atque citius impetrari possit, quo plures validioresque causae ad eundem obtinendum in casu obuio concurrunt: sequitur deliria quoque eo faciliori determinatum
iri

iri negotio, quo plures huc vsque recensitarum caussarum ad formandam caussam illorum proximam conspirauerint. Ponamus e. g. subiectum aliquod laborare phlethora spissa, illudque simul caussam aliquam admittere, cuius ope orgasmi humorum prouocantur: nonne in eiusmodi subiecto, concurrentibus tot caussis, quarum quaelibet iam per se delirium determinare valet, quemadmodum id in superioribus iam demonstrauius, idem eo facilius produci poterit?

§. XII.

Postquam itaque deliriorum caussam proximam rite inuestigauimus, illamque genuina comonstrauius ratione, facillimum iam nobis erit diiudicatu, cur & quomodo haemorrhagiae respectu illorum morbi salutare dici mereantur. *Morbi enim salutaris nomine insignitur ille, qui morbum maiorem soluit, sine inde eueniente morbo maiori, quam ille fuit, qui soluendus exisebat.* Applicanda itaque erit definitio haec scopo praesenti. Tuto concludere licebit, id morbum soluere, quod caussam illius proximam remouet. Hoc an ab haemorrhagiis perfici possit, accuratius impraesentiarum erit perscrutandum.

§. XIII.

Deliriorum caussa proxima ponenda est in vasorum encephali distensione. Omne id itaque respectu illorum salutare dici poterit, quod distensionem modo dictorum vasorum imminuit. Fieri vero

vero id poterit per deriuantia sanguinem, ad caput maiori nisu propulsum. Sed nonne hoc perficitur beneficio haemorrhagiarum? Formalis ratio haemorrhagiarum consistit in extrauasatione sanguinis. Quamprimum hanc nobis mente sistimus, simul concipienda est sanguinis imminutio ex eo loco facta, ex quo haemorrhagia contingit. Facta vero imminutione sanguinis, liberior illius & magis aequalis motus circulatorius per systema vasorum subsequi debet. Hoc vero posito, necessario congestiones ad vnum alterumque locum adauctae cessare debent. Extra omnem itaque dubitationis aleam positum erit, haemorrhagias salubritatem in mitigandis deliriis exserere, illamque satis insignem. Cauendum tamen erit, ne salubritatis haemorrhagiarum notionem plus iusto extendamus, illamque in quouis casu obuio, & quibuscunque aegrotorum circumstantiis, laudibus efferamus. Dantur enim casus, vbi reuera morbi salutare nominari minime merentur. Cuius genii vero illi sint, id nunc erit inuestigandum.

§. XIV.

Primam exceptionem efficiunt illae haemorrhagiae, quas contingere interdum obseruamus e partibus nobilioribus, a quarum laesione maius oeconomiae corporis nostri infertur detrimentum, quam ex morbo soluendo, scilicet delirio, ipsi expectandum fuisset. Dantur deliria chronica. Haec sine insigni vitae periculo per longum temporis spatium aegrotos possunt diuexare. Ponamus,
hisce

hisce deliriis superuenire haemoptysin; ponamus, hanc sanguinis excretionem illa soluere. Speciem itaque salubritatis prae se ferre possit profluuium hocce sanguinis. Num vero iure meritoque salutare nuncupari poterit? Minime! Notio enim morbi salutaris postulat, ut non solum morbus solvendus maior sit morbo solvente, sed etiam, ut a solutione morbi maioris nullus corpori ingeneretur status, quo mediante maiora damna expectari possunt & debent, quam antea sperari poterant. Sed nonne haemoptysis in casu dato, ut morbus solvens, maior & periculosior est soluendo? imprimis quum facile ad excessum inclinet. Nonne ab hac incommoda & detrimenta in corpus aegroti redundare possunt pessima, vitaeque ipsi infensissima? Pater itaque, exceptionem hancce primam omnino esse legitimam.

§. XV.

Progrediamur ad alteram. Nomen morbi salutaris respectu deliriorum porro perdere possunt haemorrhagiae, si, licet ex partibus corporis nostri ignobilioribus contingant, efferae tamen sint, atque modum excedant. Haemorrhagiae excedentes, ut in §. VIII. iam iam docuimus, causam proximam deliriorum determinare possunt; ex qua ratione vero hoc facere valeant, id iam hoc loco repetere superfluum esse arbitramur. Sufficit, exinde colligi posse, id salutare non esse vocandum, respectu alte-

C

rius

rius morbi, quod eundem morbum ad existentiam perducere valet.

§. XVI.

Salutares itaque iure quasi suo nominari poterunt haemorrhagiae respectu deliriorum, quatenus non solum ex locis congruis succedunt, sed etiam sanguinis quantitatem sufficientem quidem foras emittunt, in excessu vero non peccant, easque ob causas non alii cuidam eique grauiori, quam ipsa deliria fuerunt, morbo ansam praebent. Quilibet exinde facillime colligere potest, haemorrhagias salubritatem suam in mitigandis deliriis exhibere posse, partim si antea non adfuerint in subiecto quodam, se vero iam praesentibus deliriis prima vice manifestent; partim si ad perruptionem eo tempore deueniant, antea vero ad aliquod temporis spatium suppressae fuerint. Porro ex dictis intelligere possumus, quales illae sint haemorrhagiae, quae in numerum salubrium referri mereantur. Huc nempe pertinebunt haemorrhagia narium, fluxus menstruas, haemorrhoidalis, & lochialis in puerperis, sed quatenus neque excedentes, neque nimis parce fluentes.

§. XVII.

Vt vero de eorum, quae superius diximus, veritate eo luculentius constet: iuuabit hoc loco observationes quasdam in medium proferre. *Sup-*
pressum

pressum sanguinis per nares profluuium, deliria post se traxisse, obseruauit GABELCHOVERVS Cent. III. Obs. 133. SCHENCKIUS in Obs. fol. 135. proponit calus maniae, ex suppressione mensium. HEVRNIVS in Commentar. in Aphorism. HIPPOCRATIS pag. 187. maniam a suppressis mensibus ortam esse euincit. Deliriorum originem ex mensium suppressione & retentione ab aliis obseruatam fuisse, plurimorum auctorum scripta abunde testantur. Conf. BORELLVS Cent. II. Obs. 30. FORESTVS Lib. XXVIII. Obs. 3. in Schol. Lib. X. Obs. 28. BARTHOLINVS in Act. Hassniensibus Volum. IV. Obs. 95. MORONVS in Direct. medic. pract. Edit. Lugdunens. pag. 233. & 247. Ephemerid. Natur. Cur. Decur. I. Ann. IX. & X. Obseru. 58. Ex lochiis suppressis pbenitidem subnatam fuisse docet HORSTIVS Lib. II. Obs. 25. Tandem etiam delirium in puerpera, non bene post partum purgata, productum fuisse testatur PLATERVS Obseruat. Lib. I.

§. XVIII.

Saepe etiam pariter maniam vel melancholiam, immo deliria quoque acuta ab haemorrhagiis prodeuntibus dispulsa fuisse commonstrauit experientia, ita vt in re adeo nota superuacaneum esse videatur, Auctorum testimonia, quae memoriae signata reliquerunt, allegare. Et facile

patet ratio haemorrhagarum ad mitiganda deliria valentium, dum horum causa proxima hac ratione imminuitur, prout in §. XII. vberius demonstrare adlaboravi. Vnde infimul facile quodque elucescere poterit, quare aliae ibidem mutationes, in corporibus melancholicorum hoc modo subortae, vt inde sanguis ad alia corporis nostri loca deriuetur, & beneficio huius deriuationis distensio vasorum in encephalo imminuatur, eundem effectum salutarem, quam ipsae haemorrhagiae, praestent. Quorsum referri possunt varices in cruribus; vlcera eodem loco suborta; exanthemata scabiosa; diarrhoeae: vtpote in quibus casibus insaniam dissipatam fuisse obseruata edocuerunt. Videatur *Illustris* b. m. HOFFMANNVS *loc. cit. Tom. IV. Cap. I.*

§. XIX.

Ex dictis huc vsque adparet, quid therapeutam in deliriorum saeuitia mitiganda agere oporteat. Curandum scilicet erit, vt vasorum in encephalo distensiones imminuantur. Qua de causa eo omne studium illius erit conuertendum, vt pro ratione subiectorum haemorrhagiae naturales restituantur; vel si pro harum restitutione nimis graua adforent impedimenta, tunc venaesectio instituta sanguis erit subtrahendus, vt inde liberior & magis aequalis motus progressius eiusdem

dem adiuuetur. Porro etiam aliae mutationes in corpore aegroti suscipiantur, quarum adminiculo sanguis a capite ad inferiora magis inuitatur, vt vesicatoria ad furas adplicanda, purgantia exhibenda, & id genus alia. Quibus de reliquo cautionibus in mitigandis deliriis opus fit, id ex principiis therapeutice ad casus obuios transferendum est: namque ista pars medicinae practicae ad sanitatis amissae restitutionem vitaeque conseruationem tendit, tanquam ad sui vltimum

F I N E M.

Monsieur & très cher Ami,

Quoiqu'il n'y ait que fort peu de tems, que j'ai eu l'honneur de faire V^ôtre connoissance & d'être reçu au nombre de Vos amis, j'ose cependant Vous assurer, que je ne laisse pas d'avoir pris autant d'estime & d'amitié pour Vous, que ceux qui ont eus le bonheur de jouir depuis longtems de V^ôtre conversation, & d'être Vos familiers. L'honneur que Vous m'avez bien voulu faire en me choisissant pour V^ôtre Opposant le jour que Vous recevrez les honneurs du Doctorat, que Vous avez si bien méritées, me semble donner un droit de croire, que Vous ne me croyez pas indigne d'être de Vos amis. C'est dans cette flatteuse idée que je veux Vous témoigner combien je prens de part à V^ôtre fortune. Je soubaite de tout mon coeur, Monsieur, que Galien, sous les étendarts duquel Vous avez servi avec tant d'honneur, Vous fasse trouver une bonne recompense. Vivez, cher Ami, & fleurissez pour le bien de V^ôtre chere Patrie, pour la joie de V^ôtre famille, pour le salut des malades qui se confieront à Vos soins, & pour ne jamais oublier celui, qui désire d'être toute sa vie avec beaucoup d'estime & sans reserve,

Monsieur, & très cher Ami,

Halle ce 14 Avril 1756.

V^ôtre très humble serviteur
MATTHIEN KNECHT,
Candidat en Medicine de Berne
en Suisse, Opposant.

PRAENOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO
AVCTORI
AMICO SVO DILECTISSIMO

S. P. D.

IOANNES FRIDERICVS HAUGK,
LIPSIENS. OPPONENS.

Quum per triennium, & quod excurrit, CANDIDATE DOCTISSIME, sinceritatem TVAM singularemque amicitiam erga me probe intellexerim & adhuc perspiciam, adeo ut mihi finistri quidquam de mutato animo TVO persuadere nequeam: non possum non sperare, talem TE futurum, qualem cognitum antea iudicavi. Quae cum ita sint, meum esse duxi, TE, cathedram consensurum, amantissimis prosequi & concomitari votis, cui quidem officio non tam moris ac consuetudinis, quam potius sinceri amoris causa, vaco. Laudabiliter sane & praeclare a TE actum est, CANDIDATE DOCTISSIME, quod materiam accuratiori evolutione dignam elegeris, nec tritam, nec vulgarem, sed potius talem, quae sua, in foro medico, egregie se commendat utilitate. Nihil ergo amplius superesse arbitror, quam ut TIBI gratuler, AMICE DILECTISSIME, de eximiis in arte medica acquisitis profectibus: gratulor TIBI de exoptato & felici studiorum exitu; gratulor denique TIBI ex anno de Gradu Doctorali, quem nunc impetras. Summum Numen seruet TE saluum & incolumem, ut & auxilio & solatio sis aegrotis, & cum omni voluptatis genere aetate procedas. Vale & me amicitia ac amore TVO ulterius complecti nunquam desine. Halae d. XIV. April. c1810 cclvi.

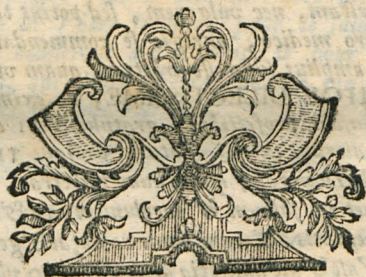
Iam

Iam duodena quater penitus sua signa serenus
Lustravit Titan; quater arva colonus aristis
Pinguia nudavit gravidis: ut foedus amicum
Pectora nostra statim mutuo coniunxit amore
Qui tardos aliis annos, nimiumque molestas
Praecipites totidem nobis mutavit in horas.
Foedus amicitiae iam spernis? En absit! amica
Quo TVA fata iubent sequeris, laurisque coruscus
Digna TVIS studiis expectas praemia, tristis
Te vocat aegrotus. Propera! Discede secundo
Sidere, fida comes TIBI sit fortuna; sed absens
Vive mei memor, atque simul me dilige semper.

Illam TIBI apprecatur
AMICE SVAVISSIME!

Haec sibi exoptat

IO. AVGVSTVS LIEBMANN,
Halenfis, Opponens.

00 A 6281

ULB Halle
002 828 12X

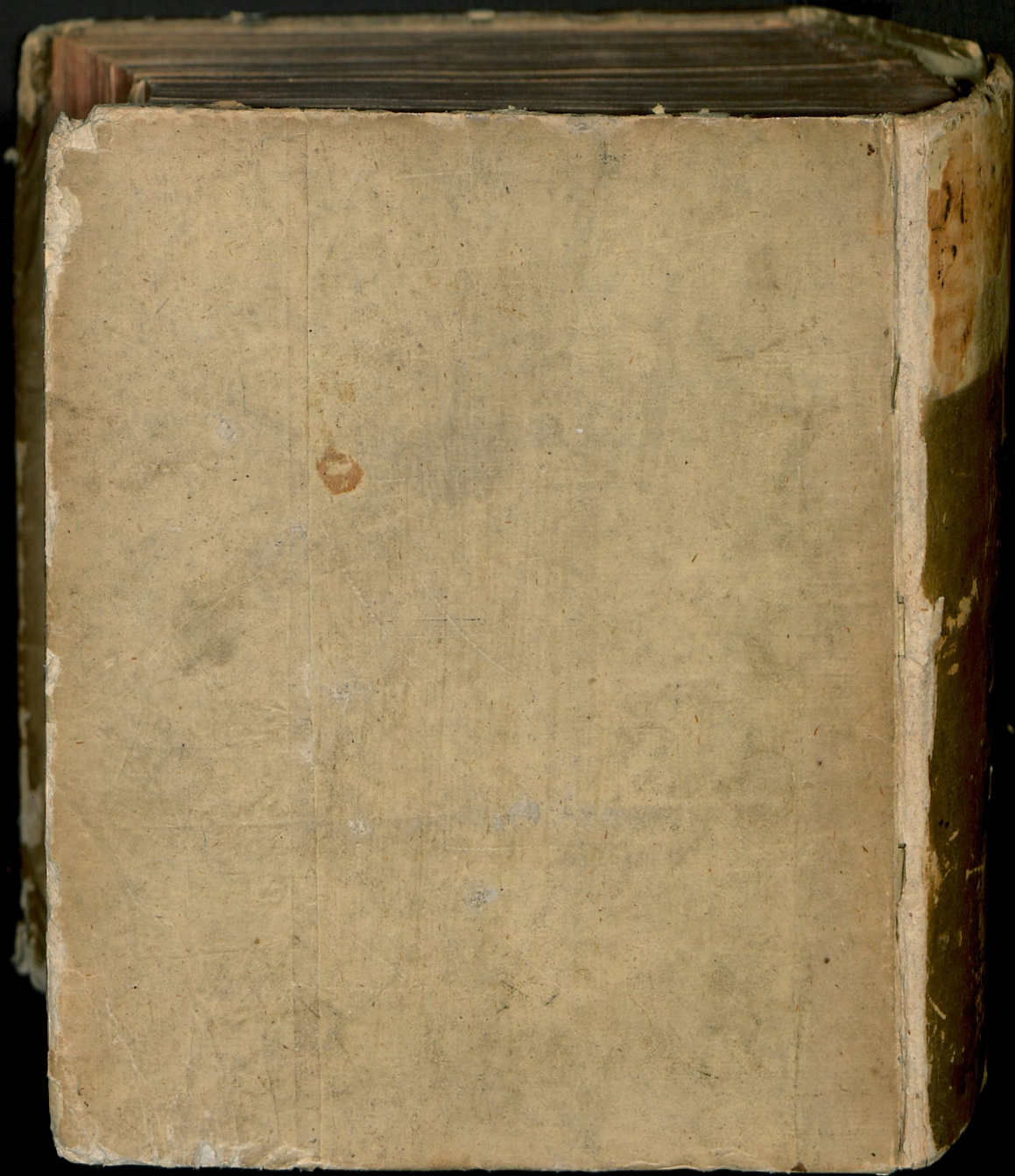
3

so

Rechn ✓

Farbkarte #13

B.I.G.

NAVGVRALIS MEDICA
 DE
BRITATE
RHAGIARVM
ANDIS DELIRIIS

QVAM
 VMINIS AVSPICHS
 ET
 DRVM ORDINIS CONSENSV
 A E S I D E
 ENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO

ELIA BÜCHNERO

NI IMPERII NOBILI,
 AE REGI A CONSILIIIS INTIMIS,
 NATVRALIS PROFESS. PVBL. ORDINARIO,
 NATVR. CVRIOSOR. PRAESIDE
 E PALAT. CAESAREO,
 ET PHILOSOPH. H.T. DECANO,

DV DOCTORIS

NA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
 MODO IMPETRANDIS,
 PRIL. A. S. R. cl^occclvi.

GIA FRIDERICIANA
 LICE DEFENDET

AVCTOR
SIMON SCHAAF
 LEBIENSIS.

RG. LITTERIS HENDELIANIS.